Karmøy kommune

BYSTRATEGI

KOPERVIK, ÅKREHAMN OG SKUDENESHAVN

EN FORTELLING OM TRE BYER

Karmøy har tre byer; Kopervik, Åkrehamn og Skudeneshavn. Hver av byene har sin egen stedsidentitet, og de har utviklet seg forskjellig historisk. Det betyr at hver by har sine egne sett med kvaliteter og utfordringer. Samtidig er det mange felles problemstillinger i den videre byutviklingen.

KOPERVIK

Kopervik fikk status som ladested i 1866 og ble i 1965 administrasjonssenteret i Karmøy kommune. Byen har idag hovedsaklig en klassisk kvartalstruktur og består av både eldre bebyggelse fra 1800-tallet og tidlig 1900, så vel som nyere bebyggelse. Sentrumskjernen ligger mellom to våger. Hovedgaten går parallelt med Vågen i nord. Kopervik har rundt 12 000 innbyggere.

ÅKREHAMN

Åkrehamn er kommunens nest største by, med 8 200 innbyggere. Bebyggelse har historisk sett vært konsentrert rundt havnen, der man finner sammenhengede kulturmiljø i dag. Oppe ved fylkesveien er mesteparten av forretninger og tjenesteyting lokalisert i dag. Byen er den eneste som ikke har en fortid som ladested med byplan, men byen har et stort potensial for fremtidig byutvikling.

SKUDENESHAVN

Skudeneshavn fikk status som ladested i 1857 og hadde stor vekst på 1800-tallet grunnet sildefisket og en stor seilskuteflåte. Deler av den eldste bebyggelsen er i dag fredet og byen er idag kjent for sin velbevarte trehusbebyggelse. Byen har en etablert bymessig gatestruktur og en lang urban historie. Den urbane historien og den rike kulturhistoriske arven er styrker i den videre utviklingen av Skudeneshavn.

MÅL OG STRATEGIER

Kommuneplanen har målsetting om en bærekraftig samfunnsutvikling. Byene har en viktig rolle i arbeidet med å nå målet, og det er delmål som sier at det skal legges til rette for attraktive og robuste sentre. Byene skal bidra til næringsutvikling og verdiskaping, og skal ha gode og trygge bomiljø med sosiale møteplasser og kort vei til daglige gjøremål. Byene, med korte avstander mellom funksjoner og boliger, skal bidra til å redusere klimagassutslipp og energibruk. Det skal i byutviklingen også , samt stimulere til bevaring og gjenbruk av bygninger.

Bystrategien er en samling av strategier som skal bidra til å nå målene i kommuneplanen og er organisert under fem tema:

BYLIV

LANDSKAP

VERDISKAPING

BOMILJØ

STEDSIDENTITET

BYLIV

Byliv er summen av aktivitet som skaper liv i byen. For å oppnå tilstrekkelig grad av aktivitet må de bygde omgivelsene være rett utformet for at byen skal fungere som arena som bylivet.

AKTIVITET I FØRSTE ETASJE

Alle førsteetasjer i sentrum må ha publikumsfunksjoner på gateplan. Det er helt essensielt at forretninger, tjenesteyting og serveringssteder ligger i lokaler i første etasje i sentrumskjernen. Det skaper et sammenhengende sentrumsområde med aktivitet i både lokaler og byrommene mellom dem. Funksjoner som ikke henvender seg mot publikum må plasseres i øvrige etasjer eller utenfor sentrumskjernen.

ÅPNE OG AKTIVE FASADER

Samtidig som etasjene på gateplan må ha funksjoner som tiltrekker publikum, må det være en god visuell forbindelse mellom inne og ute. Fasader som er lukkede eller tildekket gir ikke nok synergi mellom funksjonen inne i bygningen og bylivet i gaten. Alle fasader med publikumsfunksjoner i sentrumskjernen må være åpne og aktive fasader for å legge til rette for byliv.

GODE BYFASADER

Fasadene er veggene til gater og plasser. Fine vegger bidrar til å lage fine rom. I sentrum må alle fasader ha høy kvalitet på arkitektonisk utforming og materialvalg. Fasadene må være bymessige og være planlagt for å skape gode byrom. I byen er ingen bygninger isolerte objekter, men skal bidra til et fellesskap av bygninger som i sum skaper de fysiske rammene for byliv.

LANDSKAP

Landskapet og havet har hatt mye å si for utviklingen av byene og tettstedene på Karmøy, og nærheten til sjøen er en betydelig kvalitet som bidrar til attraktiviteten til byene.

BYROM VED SJØEN

Alle byene har byrom ved sjøen som har mye større potensial enn dagens bruk. Flere ligger som parkeringsplasser eller har manglende tilrettelegging for opphold. Byrom ved sjøen er en sjelden ressurs som må brukes på best mulig måte, ved at man over tid utvikler dem til å bli attraktive byrom som inviterer til opphold og rekreasjon. Slik vil byene byrom for byrom gradvis knytte seg til sjøen og bli mer attraktive byer.

SIKTLINJER MOT SJØEN

Siktlinjer er den visuelle forbindelsen mellom byen og sjøen. Disse må ivaretas og styrkes der de finnes idag. Der siktlinjene er blokkert må det arbeides langsiktig for å reetablere dem. Det bør gjøres tiltak for stramme opp byrommene som danner passasjene for siktlinjene. Siktlinjer kan styrkes med fasaderekker, bytrær og utformingen av gatene.

TILGJENGELIGHET LANGS SJØEN

Alle tre byene har en fragmentert og oppbrutt tilgjengelighet langs sjøen. Det er et resultat av historiske omstendigheter og manglende prioritering. Å skape tilgjengelighet langs sjølinjen er et langsiktig prosjekt, men det må arbeides strategisk og konsekvent med å etablere sammenhengende forbindelse langs sjøen. Forbindelsen skal være offentlig tilgjengelig. Det skal i alle bygg-og plansaker tas de nødvendige hensyn for å sikre forbindelsen langs sjø.

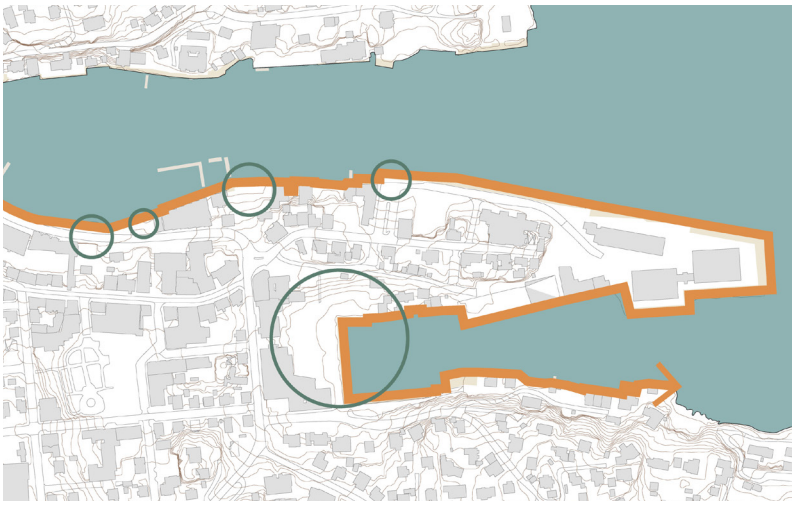

BOMILJØ

En levende by trenger liv hele dagen. Forretninger og arbeidsplasser bidrar med liv på dagen, boliger bidrar med liv ellers i døgnet og i helgene. Det bidrar til å skape byliv og trygghet. Når man bor sentralt har man kortere avstand til mange reisemål, som gjør det mye mer sannsynlig at man går eller sykler, som igjen gir gevinster for miljø, klima og folkehelse.

ENKLERE URBAN BOLIGBYGGING

Det er alltid mer utfordrende å bygge i byen fordi det er flere hensyn å ta når man bygger i en eksisterende bystruktur. Det er derfor gjort forenklinger i kommuneplanen som skal gjøre det enklere å bygge boliger i byen. Det er laget enklere og mer forutsigbare bestemmelser om, slik som mulighet for fritak for krav om uteoppholdsareal, lavere arealkrav for uteoppholdsareal, og makskrav til parkering i stedet for minimumskrav.

ATTRAKTIVE BYROM

For å skape gode nabolag må det finnes gode uterom å samles i. Den begrensede plassen man har tilgjengelig i by gjør det mer utfordrende å finne areal til gode uteoppholdsareal og lekeplasser i hvert enkelt boligprosjekt, men byen har en stor fordel i at det finnes offentlige parker, plasser og andre byrom som kan fylle rollen som arena for rekreasjon og møtested. Det må derfor prioriteres å vedlikeholde og opparbeide attraktive byrom i byene.

TRYGGE NABOLAG I BYEN

Boligbygninger i byen må ja vinduer og inngangsparti mot byrommene for å skape en trygg by. Lukkede fasader og kompliserte soner mellom boligen og det offentlige byrommet skaper omgivelser som ikke oppleves som trygge. Dette er et fenomen som ble gjort kjent av Jane Jacobs på 1960-tallet og som brukes den dag i dag. Når gater observeres, at beboere føler de har eierskap til gaten, og det er en jevn strøm av folk, blir byrommene tryggere.

VERDISKAPING

Byer er viktige arenaer for verdiskaping. Konsentrasjon av arbeidsplasser i byene i form av kontorer, tjenesteyting og forretninger skaper mye økonomisk aktivitet og gode synergier. Ærend gjøres, behov for lunsj skapes, byen fylles med folk fra morgen til ettermiddag. De forskjellige næringene drar nytte av hverandre fordi de ligger nær hverandre i byen.

STØTTE PRIVAT VERDISKAPING

Det må arbeides strategisk for å skape gode muligheter for utviklingen av privat næringsliv i byene, innenfor rammene til de andre hensyn som skal tas i byen. Det er åpenbart at det er mange interessekonflikter i byene, men det også nødvendig å legge til rette for privat næringsliv. Kommunen skal være en samskapende part.

STRATEGISK LOKALISERING AV OFFENTLIGE ARBEIDSPLASSER

Det offentlige er en stor arbeidsgiver og skal bruke lokaliseringer av sine arbeidsplasser strategisk for å styrke byene som arbeidsplasser. I dette arbeidet skal arbeidsplasser lokaliseres slik at de på best måte støtter opp om utviklingen av den enkelte by. Offentlig arbeidsplasser skal sees på som en begrenset ressurs som må brukes på en optimal måte for å oppnå målsettingene

BÆREKRAFTIG MOBILITET

Ved å få arbeidsplasser i byene gjør man det enklere for flere å velge miljøvennlige reisealternativ som gange, sykkel og kollektiv. Reisevaneundersøkelser viser at reiser til arbeidsplass i by har langt høyere andel av disse reisene enn ved lokalisering utenfor byene. Det må planlegges for tilstrekkelig med sykkelparkering og byrom må gjøres attraktive for fotgjengere og syklister. Store parkeringsflater må unngås.

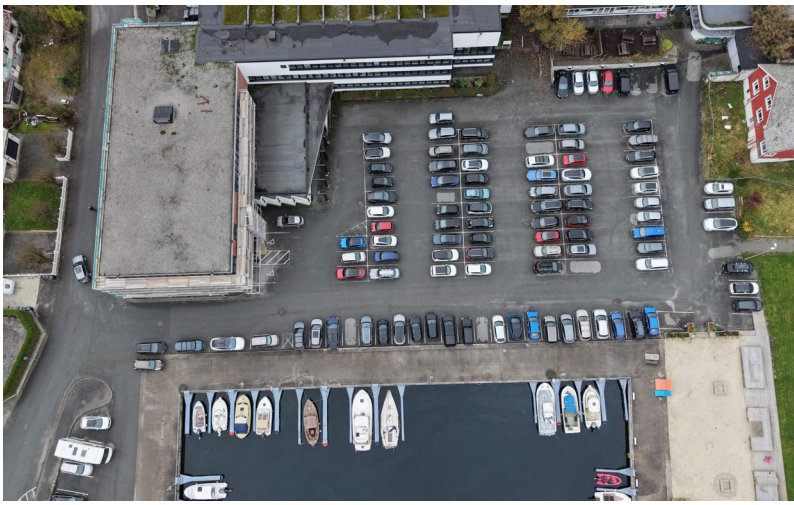

STEDSIDENTITET

Alle steder har sin historie og identitet, som er reflektert i de bygde omgivelsene. Måten bebyggelsen er organisert, hvordan den er utformet og materialene som er brukt, gir byene sin særegne identitet. Ved å ta vare på kulturminner og kulturmiljø tar vi også vare på historien og styrker stedsidentiteten.

TA VARE PÅ DET VI HAR

Manglende vedlikehold av bygninger fører til tap av kulturhistoriske verdier og reduserer kvaliteten til gatene og plassene som de rammer inn. Ved å prioritere fokus på og oppfølging av vedlikehold av fasader i byene, vil man kunne forvalte de kulturhistoriske verdiene på en bedre måte og samtidig styrke kvaliteten på våre felles byrom og forsterke stedsidentiteten.

TILBAKEFØRING SOM STEDSUTVIKLING

Mange av bygningene har blitt gjenstand for endringer i løpet av årene og har forsvunnede kvaliteter som kan hentes frem igjen og brukes som en ressurs i stedsutviklingen. Det skal prioriteres å fremme tilbakeføring der det er hensiktsmessig i plan-og byggesaker som berører kulturmiljø, slik at det over lengre tid vil oppstå en akkumulerende effekt av flere og flere tilbakeførte bygninger.

NY ARKITEKTUR + STEDSIDENTITET

Byene har i dag hver sin identitet, men det skal også bygges nytt, og det nye må bidra til å utvikle stedenes identitet. Det kan gjøres på mange måter, men nytt byggeri må ta utgangspunkt i stedet og tilføre kvaliteter. Materialbruk og utforming må tilpasses stedene og sine omgivelser, slik at man ikke reduserer kvaliteter som finnes. Etter hvert nytt bygg skal byene være bedre enn før de ble bygget. Over tid vil man bygge bedre og bedre byer.

